Sociale veiligheid schooltoiletten

Joëlle van den Berg, Bart Sandberg

Definitief rapport
16 april 2026

verian

mdlfonds

Inhoudsopgave

Achtergrond onderzoek	Slide 4
Samenvatting	Slide 5
Resultaten	Slide 7
Bijlagen	Slide 19

Achtergrond onderzoek

Context, onderzoeksopzet en doelgroep

1

Context onderzoek

Toiletvermijdend gedrag bij kinderen is een probleem dat kan leiden gezondheidsproblemen. Uit eerder onderzoek weten we dat de helft van de leerlingen van basisscholen en middelbare (bijna) nooit poept op school-wc's. Schooltoiletten kunnen voor leerlingen namelijk een kwetsbare plek zijn. Dit kan zijn door gebrek aan privacy (open deurtjes), angst voor pesten (video's die gemaakt kunnen worden) of opmerkingen van medeleerlingen. Dit kan tot gevolg hebben dat kinderen niet durven te poepen op school.

Dit onderzoek heeft als doel na te gaan of en hoe sociale veiligheid samenhangt met ophoudgedrag onder middelbare scholieren. In dit rapport worden de resultaten besproken van het onderzoek naar sociale veiligheid op schooltoiletten.

2

Doelgroep onderzoek

De doelgroep voor het onderzoek bestaat uit middelbare scholieren tussen de 11 en 18 jaar. Zij hebben de vragenlijst in gezamenlijkheid of met toestemming van de ouders ingevuld.

In totaal zijn n=1.031 respondenten ondervraagd. De steekproef is representatief naar leeftijd, geslacht en schoolniveau. In de bijlage is de onderzoeksverantwoording opgenomen.

Samenvatting

Belangrijkste resultaten

Veiligheid speelt een duidelijke rol in ophoudgedrag onder middelbare scholieren. Uit de resultaten blijkt dat een groot deel (48%) van de scholieren zich niet altijd veilig voelt om te poepen op school. Deze onveiligheid en angst voor pestgedrag komen vaker voor op vmbo-niveau en onder oudere scholieren (15-18 jaar).

Resultaten suggereren echter dat gebrek aan hygiëne een belangrijkere voorspeller is van ophoudgedrag dan veiligheid, schaamte of taboe. Vieze wc's zijn de voornaamste reden voor middelbare scholieren om hun poep op te houden op school.

Ophoudgedrag

De meerderheid van de middelbare scholieren zegt hun poep op te houden als ze op school zijn. Ondanks dat bijna iedereen (92%) weet dat ophoudgedrag buikklachten kan veroorzaken, geeft de helft (49%) aan dit toch geregeld te doen. Bijna één derde doet dit zelfs altijd (30%). Hygiëne lijkt de voornaamste reden te zijn waarom scholieren hun poep ophouden (64%). Tweederde van de doelgroep vindt de wc's te vies om te poepen op school. Onder scholieren die wel eens hun poep ophouden zegt de helft dat ze dit doen omdat de wc's te vies zijn (50%). Jongens zeggen dit vaker dan meisjes. Schaamte voor geluiden en geur wordt door ruim één derde genoemd als reden om hun ontlasting op te houden (37%). Ook zegt een kwart van alle scholieren poepen op school simpelweg uit te sluiten ('dat doe je gewoon niet op school') (24%).

Achtergrondkenmerken

Schaamte en taboe om te poepen op school lijken een groter obstakel voor meisjes dan voor jongens. Bijna zes op de tien meisjes zeggen zich te schamen om te poepen op school (58%), onder jongens is dit ruim vier op de tien (45%). Daarnaast zeggen meisjes vaker dan jongens bang te zijn om gepest te worden als zij poepen op school. Pestgedrag en (sociale) veiligheid lijken een grotere rol te spelen onder vmbo scholieren: zij zeggen vaker dan havo en vwo scholieren dat zij zich *nooit* veilig voelen om te poepen op school. Ook zijn vmbo scholieren het er vaker (helemaal) mee eens dat zij bang zijn om gepest te worden wanneer zij poepen op school.

Inrichting toiletten

Ook de inrichting van de toiletruimtes speelt een rol. Scholieren wijzen specifiek op problemen zoals open boven- en onderruimtes bij toiletdeuren, gehorigheid en het gevoel dat anderen kunnen meekijken of meeluisteren. Leerlingen geven toiletten A en B gemiddeld respectievelijk een 4,3 en 6,4 voor de kans dat zij daar zouden poepen. Toilet B (met gesloten deuren) scoort duidelijk hoger dan Toilet A (open bij de deur). In de toelichting wordt hierbij benadrukt dat de open ruimte geur en geluid niet tegenhoudt. Leerlingen geven aan dat het waarschijnlijker is dat zij zouden poepen op een toilet met dichte/afgesloten deuren, omdat dit meer privacy biedt en geur en geluid tegenhoudt. Daarnaast kan het zijn dat de lage cijfers worden veroorzaakt doordat een deel van de leerlingen überhaupt niet op school zou poepen, ongeacht hoe het toilet eruitziet.

Resultaten

Negen op de tien middelbare scholieren weten dat ophoudgedrag buikklachten kan veroorzaken..

Stelling

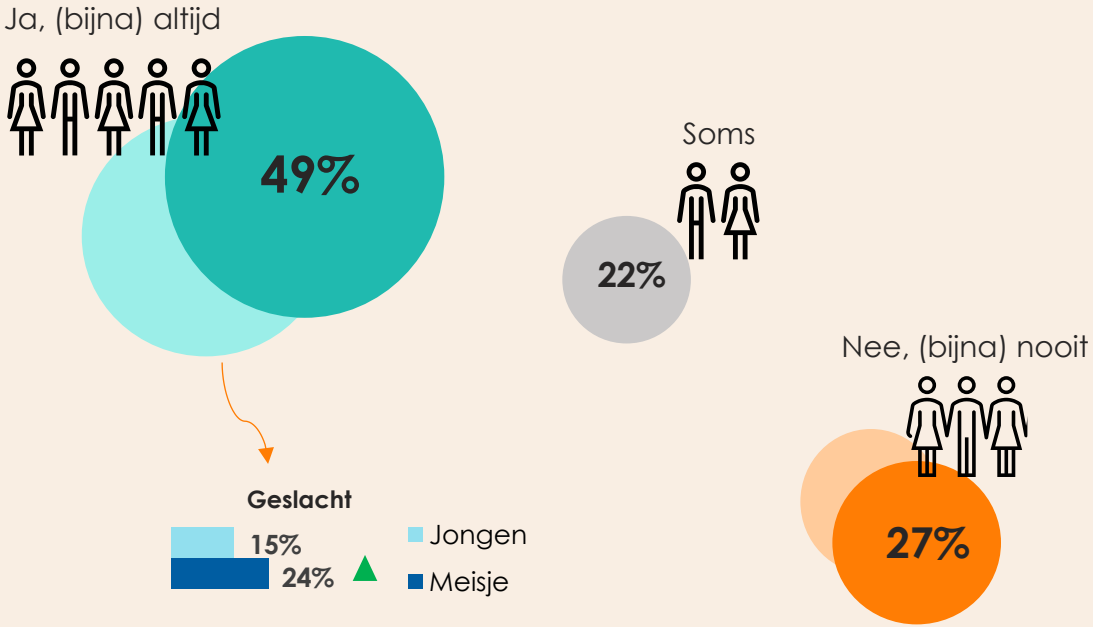
Er zijn geen significante verschillen in kennis over de gevolgen van ophoudgedrag tussen geslacht, leeftijd en schoolniveau.

Vraag: Als je poep vaak en te lang ophoudt, kan je buikklachten krijgen. Denk je dat dat waar of niet waar is? (n=1031)

.. desondanks houdt de helft van de middelbare scholieren op school (bijna) altijd hun poep op

- De grootste groep zegt *altijd* hun poep op te houden op school, namelijk 30% van de middelbare scholieren.
- De helft van de middelbare scholieren doet dit altijd of meestal (49%), tegenover van 27% die dit (bijna) nooit doet.
- Binnen de groep die dit *meestal* doet blijken meisjes dit significant vaker dan jongens te doen: 24% van de meisjes houdt meestal hun poep op ten opzichte van 15% van de jongens.

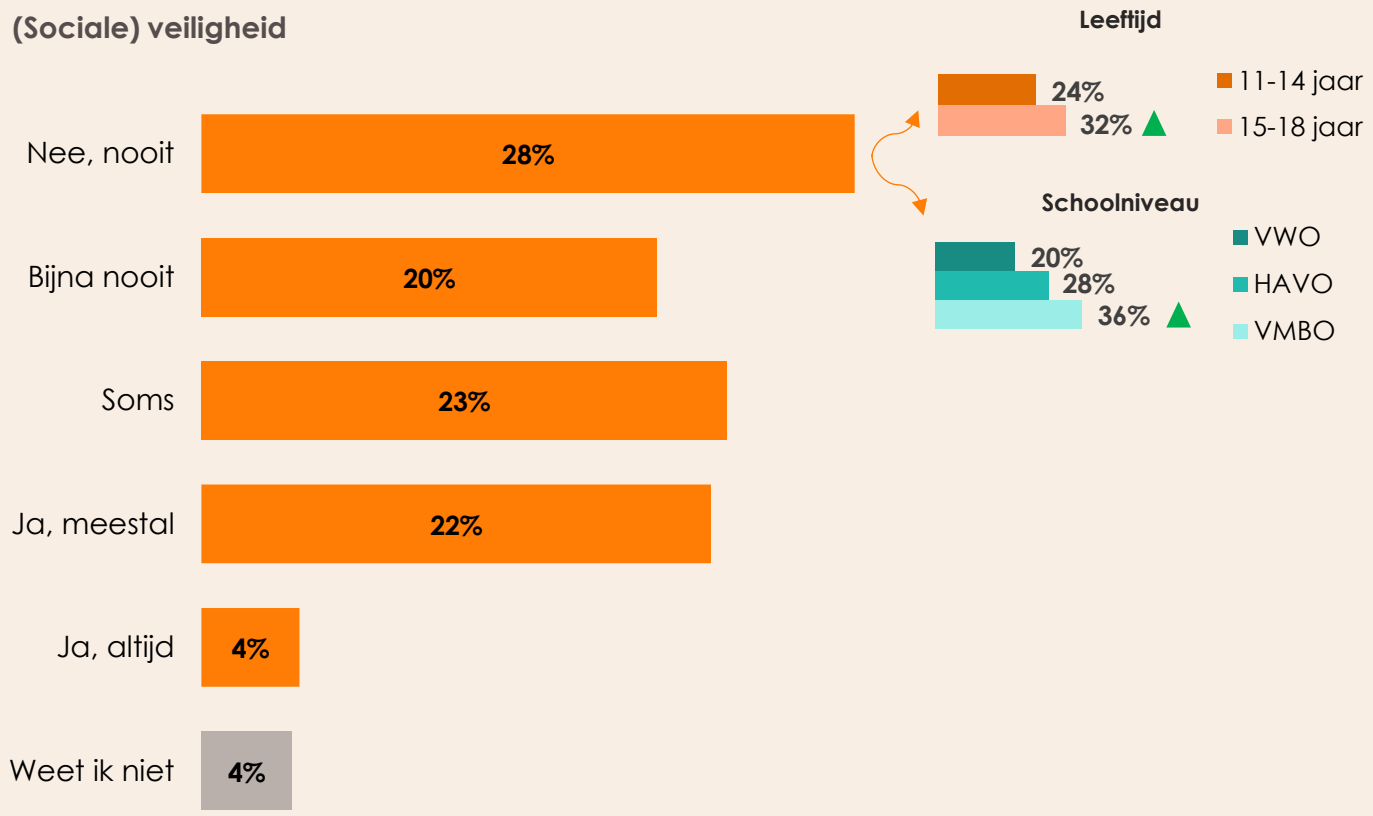
Houd jij je poep wel eens op als je op school bent?

Vraag: Houd je je poep wel eens op als je op school bent? (n=1031)

Veiligheid vormt een groot obstakel: de helft van de middelbare scholieren voelt zich (bijna) nooit veilig op de school-wc

- Binnen doelgroep zegt meer dan een kwart zich *nooit* veilig te voelen om te poepen op school (28%).
- Wanneer we inzoomen op schoolniveau, zien we dat leerlingen op vmbo-niveau (36%) vaker aangeven zich *nooit* veilig te voelen dan leerlingen op havo (28%) en vwo (20%).
- Ook leeftijd lijkt een rol te spelen. Oudere scholieren (15-18 jaar) zeggen vaker dan jongere scholieren (11-14) jaar dat ze zich *nooit* veilig voelen om te poepen op school (32% vs. 24%).
- Er is een relatief grote groep die niet met zekerheid kan zeggen of ze zich wel of niet veilig voelen om te poepen op school (23%). Dit wijst op een omgeving waarin de ervaren veiligheid rond de schooltoiletten wisselt en niet consistent is.

Vraag: Als je op school bent, voel je je dan veilig om te poepen op school? (n=1031)

Vieze wc's zijn de belangrijkste reden om niet te poepen op school

Hygiëne vaker bepalend voor jongens, schaamte en andere scholieren vaker voor meisjes

Redenen voor ophoudgedrag

"Ik vind het zelf ongemakkelijk"

"Geen tijd, ik mag alleen naar de wc in de 5 minuten tussen de lessen of in de pauze. Het is altijd mega druk"

"Er zitten geen normale deuren in de wc's, iedereen ziet en hoort alles"

"De wc muren zijn van boven en onder een beetje open"

"Geen wc papier"

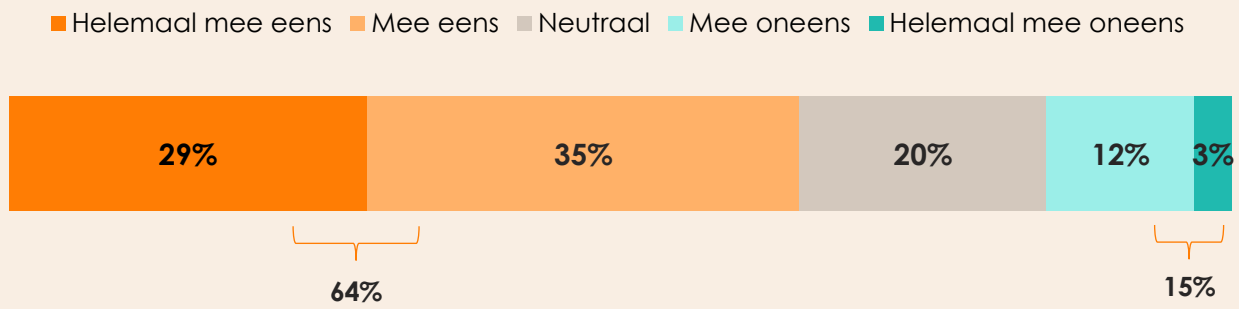
"Ik ben bang dat de wc verstopt raakt"

Vraag: Houd je om één van deze redenen je poep wel eens op als je op school bent? (n=873) | Niet gesteld aan respondenten die zeggen 'nooit' hun poep op te houden als ze op school zijn.

Tweederde van de middelbare scholieren vindt de wc's te vies om te poepen op school

- De meeste scholieren zeggen het er mee eens te zijn dat ze de wc's te vies vinden (35%).
- Maar een klein deel is het er (helemaal) mee oneens dat de wc's te vies zijn om te poepen op school, namelijk minder dan twee op de tien (15%).
- Er zijn geen significante verschillen in de ervaren hygiëne en ophoudgedrag tussen geslacht, leeftijd en schoolniveau.

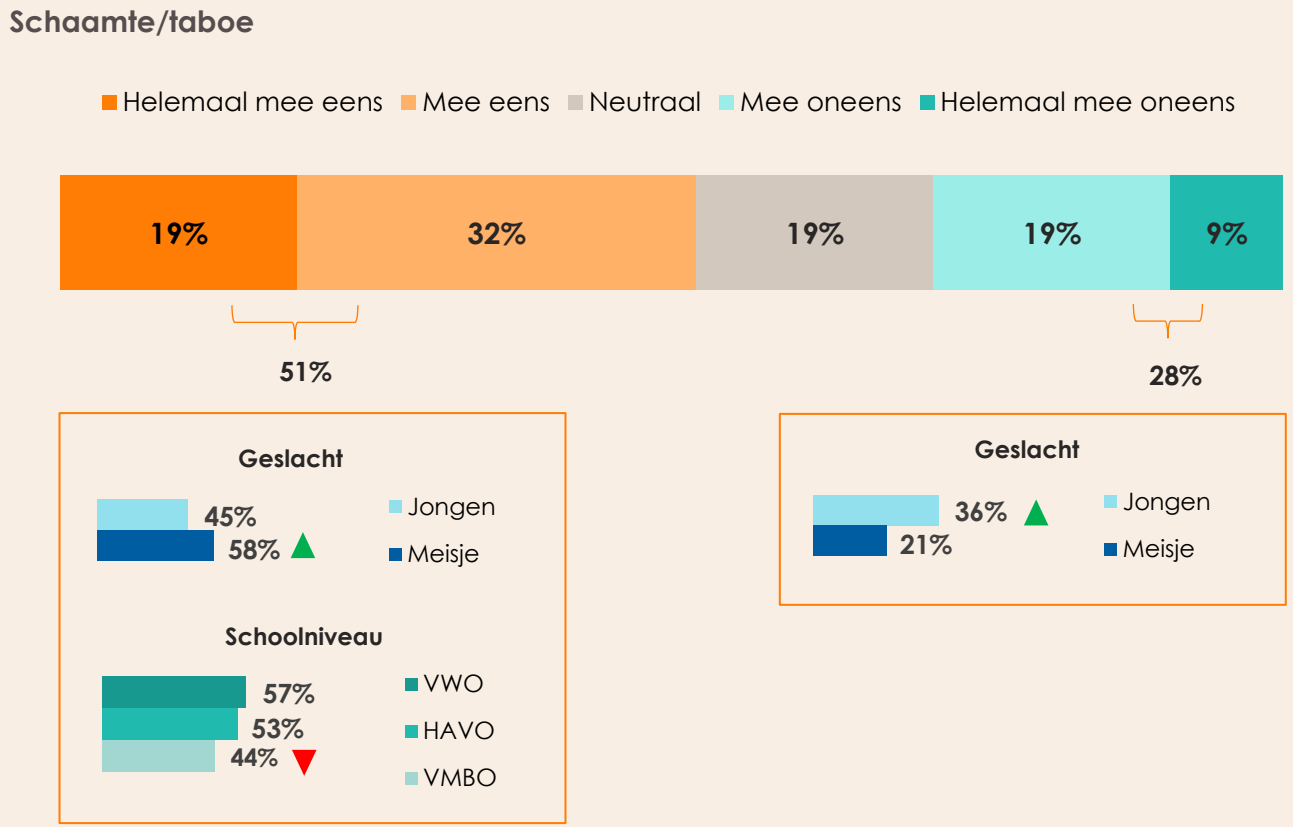
Hygiëne

Vraag: Ben je het eens of oneens met deze uitspraak? Ik vind de wc's te vies om te poepen op school. (n=1031)

De helft van de middelbare scholieren schaamt zich om te poepen op school

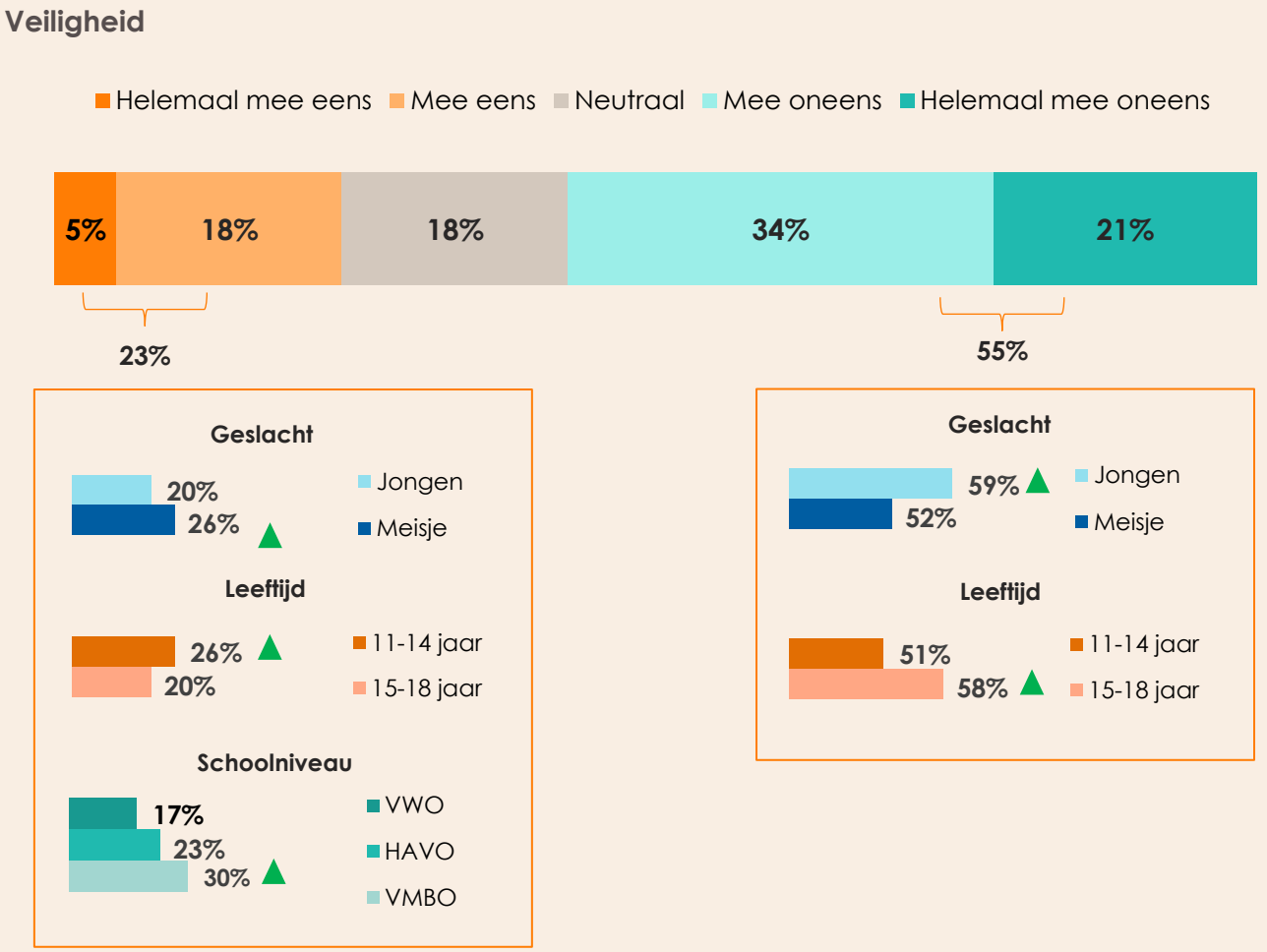
- Meisjes zeggen vaker dan jongens schaamte te ervaren om te poepen op school. Bijna zes op de tien meisjes zijn het hier (helemaal) mee eens (58%). Het aandeel jongens is significant kleiner, namelijk ruim vier op de tien (45%). Daarnaast zeggen jongens vaker dan meisjes zich *niet* te schamen: één derde van de jongens is het er (helemaal) mee oneens dat zij zich schamen om te poepen (36%), tegenover twee op de tien meisjes (21%).
- Binnen de schoolniveaus zien we dat leerlingen op havo- en vwo-niveau significant vaker aangeven zich te schamen om te poepen dan leerlingen op vmbo-niveaus.

Vraag: Ben je het eens of oneens met deze uitspraak? Als ik op school ben, schaam ik mij om te poepen. (n=1031)

Bijna een kwart van de middelbare scholieren heeft angst om gepest te worden als zij poepen op school

- Waar 64% van de middelbare scholieren aangeeft de wc's te vies te vinden om op school te poepen en 51% schaamte ervaart, zegt 23% bang te zijn om gepest te worden als zij op school naar de wc gaan om te poepen.
- De meerderheid zegt echter *geen* angst te ervaren om gepest te worden als zij poepen op school, namelijk 55%.
- Angst voor pestgedrag is hoger onder meisjes dan jongens (26% vs. 20%). Jongere scholieren (11-14) zijn het vaker dan oudere scholieren (15-18) (helemaal) eens met de stelling. Zij ervaren dus meer angst om gepest te worden (26% vs. 20%).
- Scholieren op vmbo-niveau zeggen significant vaker het er (helemaal) mee eens te zijn dat ze bang zijn om gepest te worden als zij poepen op school (30%). Dit komt overeen met eerdere resultaten waarin vmbo scholieren vaker dan leerlingen op havo- en vwo-niveau zeggen zich *nooit* veilig voelen om te poepen op school (slide 10).

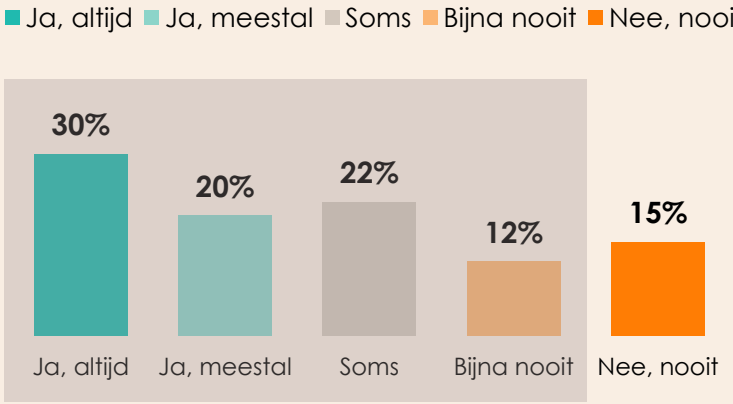

Vraag: Ben je het eens of oneens met deze uitspraak? Ik ben bang om gepest te worden als ik poep op school. (n=1031)

Urgentie is de belangrijkste reden bij scholieren zonder ophoudgedrag

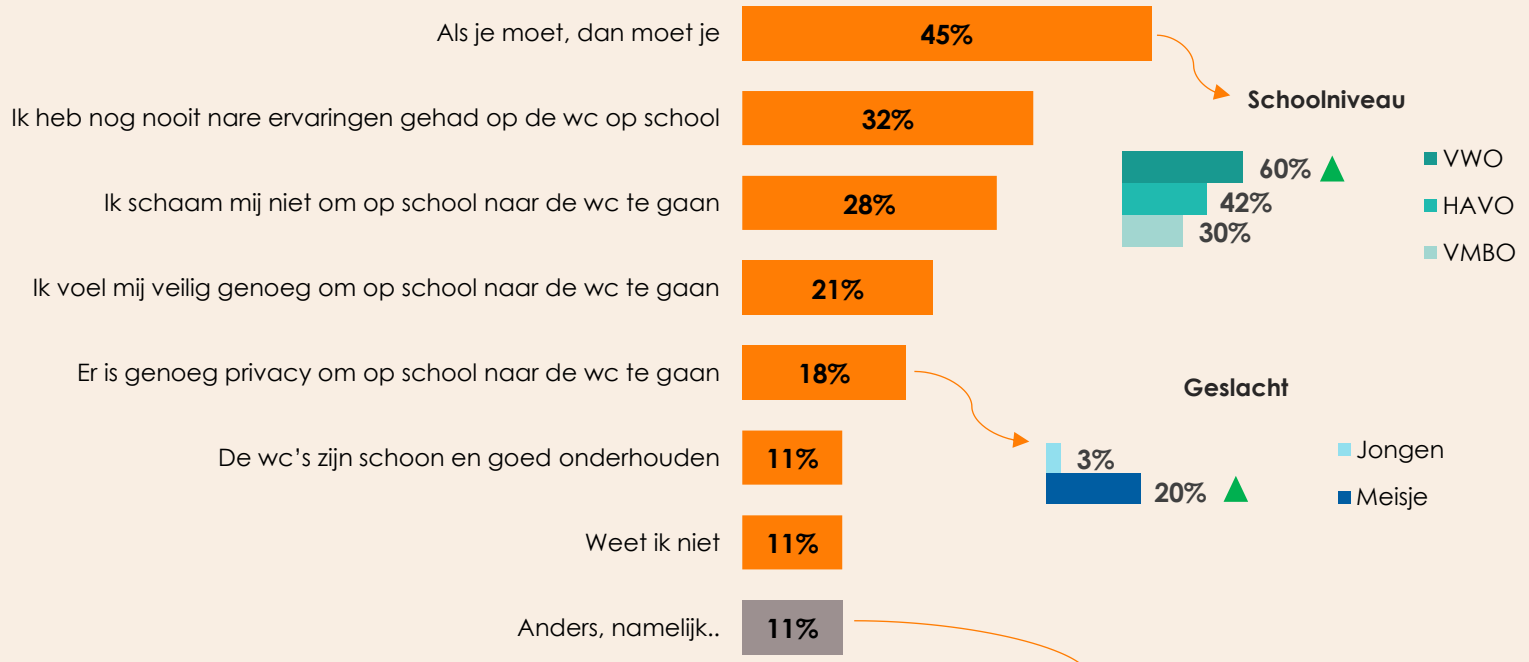
Drie op de tien heeft geen negatieve ervaringen gehad of schaamt zich niet om te poepen op school

Ophoudgedrag

Van de 1.031 respondenten zegt 15% *nooit* hun poep op te houden als ze op school zijn. Dit komt neer op respectievelijk 88 jongens en 68 meisjes (n=158). Omdat dit lage aantallen zijn, kunnen kleine verschuivingen in absolute aantallen al snel zorgen voor grotere procentuele verschillen. De resultaten hiernaast geven daarom even een indicatieve richting, geen harde conclusies.

Ik ga naar de wc om te poepen, omdat..

"Ik hoef nooit te poepen op school"

"Het stinkt niet en er is een aparte ruimte voor jongens en meiden"

"Ik maak gebruik van het invalidentoilet"

Vraag: Je zegt dat je op school gewoon naar de wc gaat als je moet poepen. Wat maakt dat dit voor jou geen probleem is? (n=158) | Gesteld aan respondenten die zeggen 'nooit' hun poep op te houden als ze op school zijn.

Scholieren geven de voorkeur aan toiletten zonder open boven- en onderruimtes

Optie A

Gemiddeld rapportcijfer: 4,3

Jongens: 4,6 | Meisjes: 4,1 ▼

Optie B

Gemiddeld rapportcijfer: 6,4

Vraag: Stel je voor: je moet poepen op school. Hoe groot is de kans dat je naar deze wc gaat? Geef een rapportcijfer. (n=1031)

Open toilethokjes maken dat scholieren zich zorgen maken over geur en gehoor, ook foto's/filmen wordt specifiek genoemd

- Bij de toelichting van de cijfers noemen middelbare scholieren vooral de open boven- en onderkant van het toilet (in negatieve zin). Hierdoor is het gehorig, of kunnen anderen onder de deur kijken.

  "Te veel open en te veel geluid, hoorbaar", "iedereen kan me horen en ruiken", "Heel erg open qua geluid en geur. Weinig privacy".

- Een deel geeft aan geen bezwaar te hebben met dit toilet, of gewoon te gaan als het moet.

  "Ziet er redelijk netjes uit", "Zulke wc's hebben wij op school ook. Niks mis mee.", "De wc is netjes en er is wc-papier, maar ik geef het een 6, omdat ik eigenlijk nooit hoef te poepen op school".

- Hygiëne, schaamte en angst worden ook specifiek genoemd. Ook benadrukken respondenten dat bij deze toiletten foto's/filmpjes gemaakt kunnen worden

  "Ziet er wel schoon uit. Maar kinderen kunnen onder of boven de deur filmpjes of foto's maken.", "Ik schaam me en durf niet", "De wc is vaak heel vies en het toiletpapier is heel dun en hard".

Optie A

Gemiddeld rapportcijfer: 4,3

Jongens: 4.6 | Meisjes: 4,1 ▼

Toelichting

Vraag: Wil je je cijfer toelichten? | Vraag is niet verplicht

Dichte deuren bieden privacy

- De gesloten hokjes in de nieuwe foto zorgen voor een sterke toename van privacy-gerelateerde toelichtingen: binnen die groep is verreweg de meerderheid positief over de dichte/afgesloten deuren.

  "Deze wc's zijn gesloten dat is fijn", "Deuren zijn geheel te sluiten zonder openingen en de tussenuren zijn gewoon dik genoeg zodat niet iedereen je hoort", "Als de toilet schoon is zou ik eerder kiezen voor deze toilet en niet voor een toilet die aan de onderkant open is".

- Privacy wordt benadrukt

  "Goede privacy, dus niemand kan je ineens filmen oid", "meer privacy, geen risico op pottenkijkers".

- Een deel van de respondenten geeft aan ondanks de gesloten deuren toch liever thuis naar het toilet te gaan.

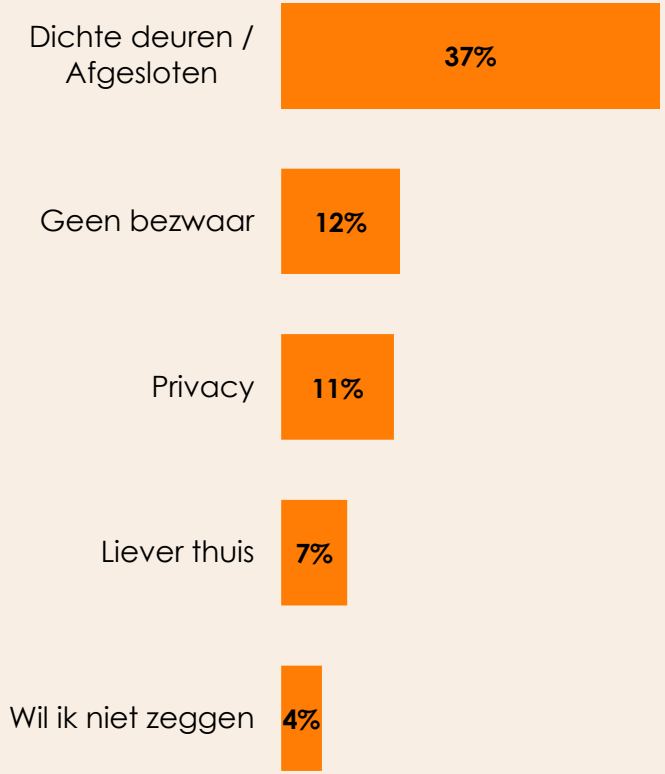
  "Het is goed afgesloten dus dan zou ik wel eerder gaan maar poep het liefst thuis", "Ik ga gewoon niet op school", "Ik hou het liever op en ga thuis dan dat ik ga poepen".

Optie B

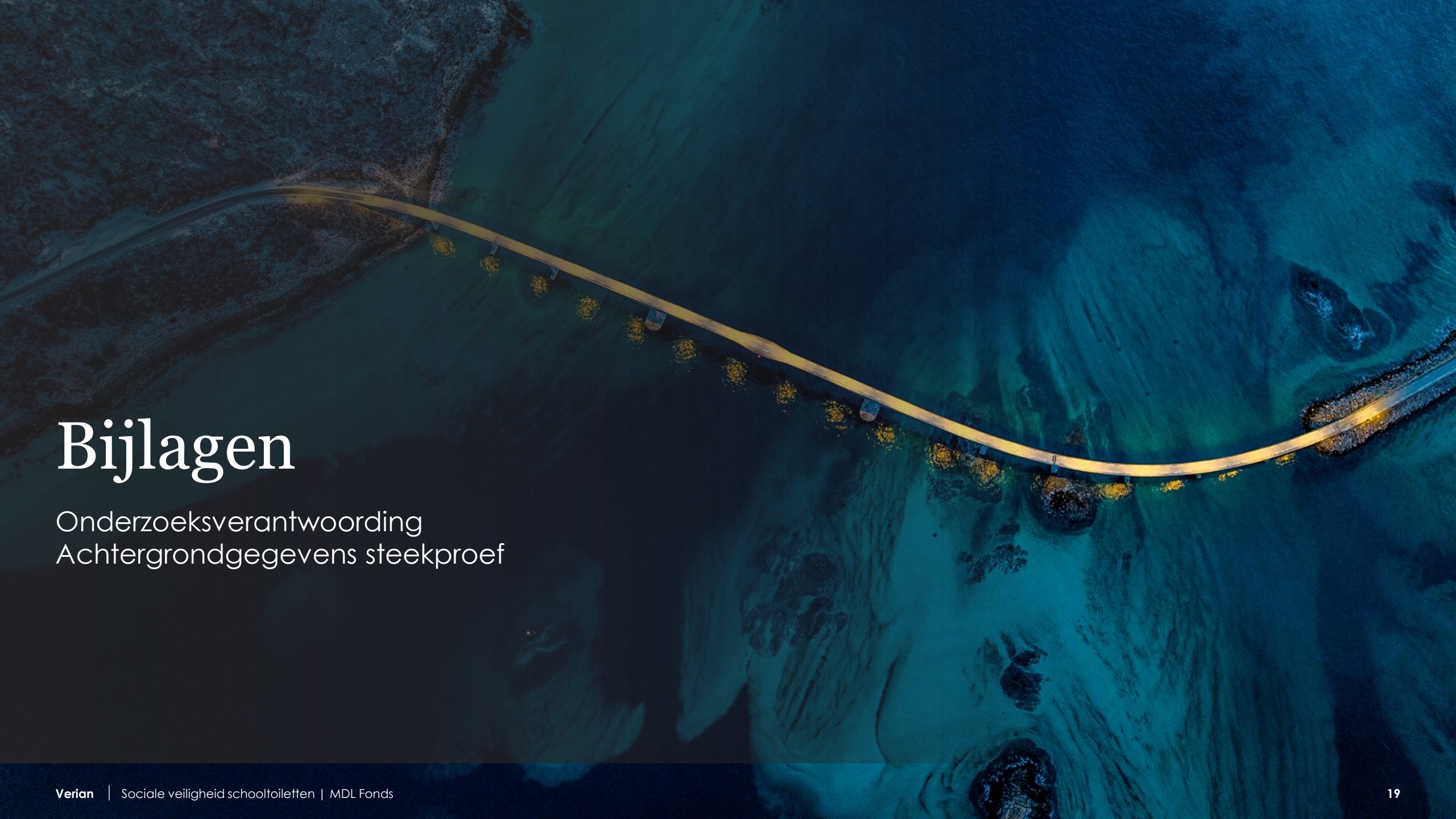

Gemiddeld rapportcijfer: 6,4

Toelichting

Vraag: Wil je je cijfer toelichten? | Vraag is niet verplicht

Bijlagen

Onderzoeksverantwoording
Achtergrondgegevens steekproef

Onderzoeksverantwoording

Doelgroep

Middelbare scholieren van 11 t/m 18 jaar (n=1031), representatief op geslacht, leeftijd en schoolniveau.

Steekproefbron

De respondenten zijn afkomstig uit het consumentenpanel Nipobase en PanelClix.

Veldwerk

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een online vragenlijst (CAWI: computer assisted web interviewing). Respondenten ontvingen een e-mail met daarin informatie over het onderzoek en een link naar de online vragenlijst. Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van 26 januari tot 9 januari

Vragenlijst

De vragenlijst is opgesteld door Verian in samenspraak met Maag Darm Lever Fonds. De gemiddelde invultijd bedroeg 6 minuten voor de vragenlijst.

Achtergrondgegevens 11-18 jaar

Geslacht

Leeftijd

Schoolniveau

